KURJER WARSZAWSKI

Środa.
Dnia 19 (31) Grudnia 1856 Roku.

№ 344.

Jutro, NOWY ROK (1857).
Śgo Fulgenta B.

Z dniem dzisiejszym kończymy rok 1856, aby od jutra rozpocząć w Imię Boże, Nowy 1857. Z ostatnią jednakże chwilą kończącego się roku, idąc za wprowadzonym od lat 19stu zwyczajem, rzucimy raz jeszcze okiem po za siebie, w całoroczną przeszłość, i w pobieżnéj wzmiance, przejdziemy wszystkie te zdarzenia, jakiemi się odznaczył i jakie już po szczególe zapisaliśmy na kartach niniejszéj kroniki. Jest to niejako ostatnie poświęcenie naszego wspomnienia ubiegłej epoce, z której zdając sprawę, pragniemy dowieść Czytelnikom naszym, jak dalece staraliśmy się zasługiwać na ich względność dla nas, a współczucie dla pisma, które w ciągu trzydziesto-sześcio-letniego istnienia, starało się zawsze jak najusilniej odpowiedzieć o tyle, o ile tylko było w jego możności, wszystkim Ich wymaganiom, wszystkim Ich szlachetnym dążnościom.

Początek tego roku, a raczéj początek pierwszego jego miesiąca Stycznia, upamiętniony został dwoma ważnemi obrzędami, to jest: obrzędem Bierzmowania J.C.W. Xiężniczki Alexandry *Oldenburgskiej* i zaręczyn Jej Wysokości z Jego Cesarską Wysokością Wielkim Xięciem Mikołajem Mikołajewiczem. W dniu zaś 25 Stycznia (v. s.) odbyły się w Petersburgu zaślubiny JJ. CC. Wysokości. Manifest Cesarski donoszący wiernym poddanym o tym szczęśliwym wypadku, odczytany został w tutejszych Świątyniach PAŃSKICH.

Takiż Najwyższy Manifest, wydany został przez NAJJAŚNIEJSZEGO PANA z powodu nader pamiętnego zdarzenia, to jest zawarcia pokoju, pomiędzy wojującemi stronami, dnia 18 (30) Marca, w którym to dniu, nastąpiło podpisanie w Paryżu na konferencjach, tegoż pokoju; zaś w miesiącu Maju ogłoszenie szczegółowych punktów traktatu.

Dzień 22 Maja tem będzie dla Warszawy na zawsze radośnie pamiętnym, iż w dniu tym po raz pierwszy od czasu wstąpienia na Tron, NAJJAŚNIEJSZY PAN, raczył uszczęśliwić obecnością swoją miasto tutejsze. Nazajutrz, raczyła przybyć do Warszawy, Najdostojniejsza Siostra NAJJAŚNIEJSZEGO PANA, Jej C. W. W. X. Olga Mikołajewna wraz z Małżonkiem Swoim J. K. W. Xięciem Karolem, Następcą Tronu Wirtembergskiego.

Liczny orszak znakomitych osób towarzyszący NAJJAŚNIEJSZYM OSOBOM, również przybył do Warszawy. Z dostojnych Gości, znajdowali się: J. K. W. Xiążę Karol-Alexander Panujący W. Xiąże *Sasko-Wejmarski*; JO. Xiążę Franciszek *Lichtenstein* brat Xięcia Panującego, Feldmarszałek-Lejtnant Wojsk *Austryjackich*; Jenerał jazdy Hr: *von der Groeben* Jenerał-Adjutant N. Króla *Pruskiego*; Karol *Grey* Jenerał-Major N. Królowéj Jmci *Wielkiej Brytanji*; Xiążę Henryk *de Ligne* Poseł *Belgijski*; Kawaler *Dabormida*, Jenerał-Adjutant N. Króla *Sardyńskiego*.

Pobyt Swój kilkudniowy, NAJJAŚNIEJSZY MONARCHA, raczył upamiętnić zaszczyceniem obecnością Swoją balów, jakie z tego powodu wydane zostały; naprzód w Zamku przez JJOO. Xięstwo Jmci *Gorczakowych* Namiestnikostwo Królestwa, a następnie w Pałacu Namiestników, na Krakowskiem Przedmieściu, przez Szlachtę Królestwa Polskiego, i nakoniec w Ratuszu Głównym, przez Obywateli m. Warszawy.

W czasie pamiętnego pobytu, JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI w Warszawie, ogłoszony został Najmiłościwszy Ukaz, dozwalający powrotu do Ojczyzny tym wszystkim, którzy się wydalili nieprawnie z Królestwa Polskiego i Zachodnich Gubernii, z dozwoleniem im po latach trzech od chwili powrotu do kraju, po udowodnieniu dobrego sprawowania się, wstąpić do służby Rządowej.

Obok tego jednocześnie NAJJAŚNIEJSZY PAN w troskliwości Swojej o byt wojskowych b. armii polskiej, Najmiłościwiej dozwolić raczył, aby tym z nich którzy wszedłszy do służby Rządowej, przesłużyli w niéj lat 20, wrócone zostało prawo do otrzymania pensji emerytalnej, przez zaliczenie lat służby przedrokoszowej; z rozciągnięciem tego prawa i do ich rodzin.

W miesiącu Lipcu, doszła wiadomość o odbytych w Wilbad zaręczynach, J. C. W. Wielkiego Xięcia Michała Mikołajewicza z Jej W-X. Wysokością Xiężniczką Cecylją Badeńską, Siostrą W. X. Ludwika i Wielkiego Xięcia Panującego Fryderyka, *Badeńskich*.

Nadszedł i miesiąc Wrzesień, a z nim i oczekiwana wielka Uroczystość Koronacji NAJJAŚNIEJSZYCH PAŃSTWA w *Moskwie*, naznaczona na d. 26 Sierpnia (7) Września. Uroczystość ta obchodzoną była z całą solennością w *Warszawie*, już przez Nabożeństwa po wszystkich Świątyniach PAŃSKICH, już bankiet i zabawy ludowe, bezpłatne przedstawienia w Teatrach i świetne illuminacje w całem mieście.

Z powodu téj Uroczystości, wielu Xiążąt krwi oraz znaczna liczba dostojnych zagranicznych Osób, przejeżdżała przez *Warszawę* dążąc do *Moskwy*, i wracając z tejże. Temi byli: J. K. W. Xiążę Fryderyk-Wilhelm Pruski; Jego Wysokość Dziedziczny Xiążę *Hohenzollern-Sigmaringen*; J. W-X. W. Xiążę Fryderyk Wilhelm-Ludwik-Karol *Hessen-Darmsztadzki*; J. K. W. Xiążę Fryderyk-Wilhelm *Hessen-Kasselski*; J. W-X. W. Xiąże Alexander-Ludwik-Krystyan *Hessen-Darmsztadzki*; J. X. W. Xiążę Mikołaj Wilhelm *Nassauski*; Xiążę Paweł *Esterhazy de Galantha*; Don Jose Fernandez *de Velasco* Xiąże *de Friaz* Grand Hiszpański; J. Ex. Hrabia *Broglia de Casalborgone* Ambassador Nadzwyczajny N. Króla Jmci *Sardyńskiego*; Lord *Ward* Członek Ambassady Nadzwyczajnej *Angielskiej*; Baron *Plessen* Poseł *Duński*; Hrabia Joachim *Murat*, należący do Ambassady *Francuzkiej*.

Oprócz tego oglądaliśmy także w tych murach, jadącego i wracającego z *Moskwy*, Legata Stolicy Apostolskiej, Jego Eminencję Don Flavia z Xiążąt *Chigi*, Arcy-Biskupa *Miry*, który upamiętnił swój pobyt *w Warszawie* odprawieniem w kilku tutejszych Świątyniach PAŃSKICH Rzymsko-Katolickich Nabożeństw, odwiedzeniem Zgromadzeń Duchownych i Zakładów Dobroczynnych. Na solennem zaś Nabożeństwie odprawionem dnia 26 Października, w Kościele Metropolitalnym i Archi-Katedralnym Śgo Jana, Jego Eminencja, udzielił pobożnym Imieniem Ojca Świętego Apostolskie Błogosławieństwo i Odpust zupełny.

Wracając do Uroczystości Koronacyjnej dodać jeszcze musimy, iż z powodu jej obchodu, ogłoszony został Najwyższy Manifest dla mieszkańców Królestwa *Polskiego*. Co się zaś tyczy Dworskich przejazdów, to przy końcu już roku bo w miesiącu Październiku, Najjaśniejsza Cesarzowa Matka, Alexandra Fedorowna, raczyła przejeżdżać przez *Warszawę*, udając się do Nizzy. Poprzednio zaś jeszcze gościła chwilowo w tych murach Jej Królewska Mość N. Anna Pawłówna owdowiała Królowa *Niderlandzka*, J. C. W. Wielka Xiężna Helena Pawłówna, pierwsza Ciotka, druga Stryjenka NAJJAŚNIEJSZEGO PANA. J. C. W. W. X. Marja Mikołajewna, wraz z całą Swoją Rodziną; i J. C. W. W. X. Michał Mikołajewicz.

W owym także czasie, to jest w miesiącu Grudniu, Dom Cesarski pomnożony został, przez przyjście na świat J. C. W. W. Xięcia Mikołaja Mikołajewicza, Synowca NAJJAŚNIEJSZYCH PAŃSTWA.

Z przejeżdżających zaś później przez *Warszawę* zagranicznych osób, byli: Xiążę de *Ossuna* Grand Hiszpański klassy Iej, i Margrabia *Sauli*, Minister Pełnomocny *Sardyński*, przy Dworze Cesarsko Rossyjskim.

Krom tych dni pamiętnych, rok ten zarówno, mianowicie z początku, odznaczył się także i żałobą. Dnia 1go Lutego zszedł z tego świata po długiéj słabości, ś. p. JO. Feldmarszałek Jan Xiążę Warszawski Hrabia *Paskiewicz* Erywański, Namiestnik Królestwa. Zwłoki dostojnego Xięcia po wystawieniu ich w Kaplicy Zamkowej; a następnie po przeprowadzeniu z całą okazałością do Kościoła Katedralnego Prawosławnego NN. TRÓJCY, przewiezione zostały do dóbr ś. p Nieboszczyka, *Sioła Iwanowskiego* (Demblina) i tam w grobie miejscowym, dnia 15go Lutego złożone zostały. Skutkiem tego skonu, Wojska Gwardji i Armii przywdziały żałobę na dni 9; cztery pułki imienia zmarłego Xięcia na 6 tygodni, a w całem Królestwie Polskiem na dni 9.

[N]ajwyższym Cesarskim Ukazem, Członek Rady Państwa, [J]enerał-Adjutant JEGO CESARSKIEJ MOŚCI, Jene-rał Ar-[illegible]rji, Michał Xiążę *Gorczakow*, mianowany został Gló[w]nodowodzącym Zachodnią i Środkową Armjami, następnie [G]łównodowodzącym Armją 1szą, oraz Namiestnikiem Królestwa Polskiego. Jakoż dostojny Xiążę dnia 13go Lutego przybył do *Warszawy*, i objął obowiązki Namiestnika Królestwa.

Przez cały czas słabości ś. p. JO. Xięcia Warszawskiego aż do chwili skonu J. X. Mci, czynności Zarządzającego Cywilną Częścią w Królestwie, pełnił JW. Jenerał-Adjutant JEGO CESARSKIEJ MOŚCI, Jenerał Jazdy, Wincenty Hr. Ordynat *Krasiński*; a dowództwo Armją Czynną, powierzone było JW. Jenerałowi-Adjutantowi Hrabiemu *Sumorokow*.

Nie skończyło się wszakże na jednéj żałobie, wkrótce po śmierci Małżonka, to jest dnia 13go Maja, zeszła z tego świata w *Berlinie*, ś. p. JO. Elzbieta Xiężna Warszawska Hrabina *Paskiewiczowa* Erywańska, Dama Honorowa NAJJAŚNIEJSZYCH CESARZOWYCH. Zwłoki tej dostojnej Pani, przywiezione do kraju tutejszego, obok zwłok Xięcia Feldmarszałka Namiestnika Królestwa, w *Iwanowskiem Siele* pogrzebane zostały.

W ogóle w r. b. śmierć srogie zadała nam ciosy, a do takich, należy skon ś. p. Ignacego *Turkułła* Rzeczywistego Radcy Tajnego, Ministra Sekretarza Stanu Królestwa *Polskiego*, zmarłego w *Warszawie* d. 11 Czerwca, (pochowanego na Cmentarzu *Powązkowskim*).

Tegoż samego dnia także, to jest 11 Czerwca zakończył życie w *Karlsbad*, Jenerał-Adjutant Hrabia *Rüdiger*, Głównodowodzący Korpusem Gwardji i Grenadjerów, który przez czas nieobecności w Królestwie *Polskiem* JO. Xięcia Warszawskiego, zarządzał w roku 1854 częścią Cywilną w temże Królestwie, i był wówczas *Warszawskim* Jenerał-Gubernatorem.

Opróżniony przez zgon ś. p. Ignacego *Turkułła* wysoki urząd Ministra Sekretarza Stanu Królestwa *Polskiego*, zajął z woli JEGO CESARSKIEJ MOŚCI, JW. Radca Tajny, Senator *Tymowski*, Członek Rady Państwa, poprzednio Prezes Heroldyi Królestwa, dawniéj Prezes Banku *Polskiego* i Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnej Królestwa.

W skutek zawartego pokoju, wakujące przez czas niejaki w *Warszawie* Konsulostwa Jeneralne, niektórych mocarstw zagranicznych, zajęte zostały w r. b. jak następuje: *Francuzkie* w osobie P. *de Segur Dupeyron*; zaś *Angielskie* w osobie Jenerała-Brygady *Mansfield*.

Z wypadków urzędowych i dworskich, przechodzimy do wewnętrznych miasta i kraju, zaczynając od duchownych. Wznoszone lub odnawiane corocznie Świątynie PAŃSKIE tak w *Warszawie* jak w całem Królestwie *Polskiem*, nie zostały opuszczone i w r. b., który oprócz innych, upamiętniony został ukończeniem rozpoczętego dawniéj przekształcenia z gruntu starożytnego Kościoła na *Nowem-Mieście* w *Warszawie*, pod wezwaniem N. P. MARJI. Podobnemże odnowieniem już to zewnętrznem już wewnętrznem, wsparte zostały i inne Świątynie PAŃSKIE w *Warszawie*, jak XX. *Karmelitów bosych*, *Śgo Alexandra*, *XX. Franciszkanów* i t. d. Ale jednym z najważniejszych faktów tego rodzaju, jakkolwiek nie w saméj *Warszawie*, zawsze jednak w pobliżu jéj obrębu, było poświęcenie i otwarcie nowo wzniesionego Przybytku PAŃSKIEGO w *Mokotowie*, pod wezwaniem Narodzenia N. MARJI PANNY, a który to obrzęd pod przewodnictwem dostojnego Arcy-Pasterza JW. JX. *Fijałkowskiego*, Nominata Arcy-Biskupa *Warszawskiego*, odbył się dnia 8 Września roku bieżącego. Wzniesienie tej Świątyni, okoliczni mieszkańcy zawdzięczają głównie JW. Xaweremu *Pusłowskiemu* Vice-Prezesowi Warazawskiego Towarzystwa Dobroczynności, i dostojnéj Małżonce Jego, Julji z Xiążąt *Druckich Lubeckich*, którzy oprócz innych pobożnych Dobroczyńców, przyłożyli się najhojniej darami swemi do budowy.

Co się zaś tyczy Przybytków BOŻYCH na prowincyi, z takowych zarządzone były odnowienia Kościoła Parafjalnego w *Gołębiu*, i Kaplicy Matki BOSKIEJ zwanej *Loretem*, tamże; Klasztoru *Dominikańskiego* a obecnie Parafjalnego Kościoła w Mieście *Wierzbołowie* w Dyecezji *Augustowskiej*; oraz w *Stawiszynie* i *Psarach* w Powiecie *Kaliskim*. Nadto w miesiącu Maju poświęcony został we Wsi *Borzęcinie* w Archi-Dyecezyi *Warszawskiej*, Dekanacie *Piaseczyńskim*, nowo wymurowany w miejsce zniszczonego pożarem, Kościół Parafjalny; a także nowo murowany W *Nowem-Mieście*, i Siostr Miłosierdzia w *Lublinie*, odrestaurowany i na nowo otwarty. Liczbę tych odnowień pomnożyły jeszcze dwa Kościoły: pierwszy w *Płocku* Parafjalny; a drugi w Mieście *Waśniowie* P-cie *Opatowskim*. W tym roku również poswięcone zostały: Kaplica murowana, wzniesiona w dobrach *Wola Ossowińska* w Powiecie *Łukowskim*; Kaplica w dobrach *Bikłopole* w Powiecie *Hrubieszowskim*; i Kościół murowany w dobrach *Brzuza* w Powiecie *Radomskim*, majętności Pułkownika Adama Hrabi *Ożarowskiego*.

Zanim podaną zostanie z r. b statystyczna wiadomość o liczbie Kościołów i Kaplic w Królestwie, zamykamy ten ustęp wzmianką statystyczną o liczbie tych Przybytków BOŻYCH w Królestwie *Polskiem* w r. 1855. I tak: wszystkich Parafjalnych Kościołów w owym roku liczyliśmy w całym kraju 1,938, filjalnych 106; a oddzielnych czyli nie mających charakteru ani Parafji, ani też filji 27; w ogóle 1,772, prócz 382 Kaplic.

Do pamiątek mających łączność z tutejszymi Kościołami, zaliczyć nam jeszcze należy i zanotować w niniejszéj kronice, wprowadzenie w tym roku do Kościoła XX. *Bernardynów Warszawskich*, nowego Arcy-Bractwa Serca MARJI; które obchodzić będzie każdorocznie swoją uroczystość, w dniu Narodzenia N. MARJI Panny.

Między licznemi ofiarami na różne dobroczynne cele, nader ważną cyfrę stanowiły zapisy i darowizny poczynione przez różne prywatne osoby a przez Rząd zatwierdzone. W roku upłynionym to jest 1855, dary te w samej gotowiznie wynosiły rubli sr. 15,278; zaś w r. b. znaczniejsze z tychże ofiarowały następujące osoby: Jan Kanty *Wojaszkiewicz*, r. sr. 150 na uposażenie Kościoła Parafjalnego *Stopnickiego* Franciszek *Rutkowski* Naczelnik Kancellarji Prokuratorji Królestwa, rs. 300 dla ubogich mieszkańców w *Radomiu*. Józef *Bentani* rsr. 1,500 dla Klasztoru PP. *Norbertanek* w *Imbramowicach*. Alexander *Kunigh* rs. 450 dla XX. *Reformatów* w *Warszawie*. Magdalena z Jaszczewskich *Nalepińska*, rsr. 300 dla Kościoła Parafjalnego w *Mydłowie*, Gubernii *Sandomierskiej*. Franciszek *Wojciechowski*, rsr. 4,050, z tych 1,800 dla Instytutu moralnie zaniedbanych dzieci, a rs. 2,250 dla Szpitali *Warszawskich*. Ignacy *Czermiński*, rs. 270, na wieczysty fundusz dla Klasztoru XX. *Bernardynów* w *Piotrkowie*. Marjanna z Jurkowskich *Wypyska*, rs. 405 dla Szpitala Śgo Kazimierza w *Radomiu*. Jakób *Strzeszewski*, rs. 3,600 na fundusz stypendjalny. Emilja z Hrabiów Ossolińskich *Krasińska* rs. 3,507, dla Kościoła Parafjalnego w *Węgrowie*. Beata *Gromanowa*, rs. 180; z tych rs. 150 dla Kościoła Ewangelickiego w *Lublinie*, a resztę dla Towarzystwa Dobroczynności tamże. Józef *Mitman*, rsr. 1,100; z tych dla Kościoła w *Wierzbicy* rs. 150; na zapomogi dla tamecznych mieszkańców rs. 200, i na stypendjum rs. 750. Adolfa z Świętosławskich *Szamowska*, rs. 2,500, z tych, dla Szpitala Oftalmicznego w *Warszawie* rs. 750; dla Szpitala Śgo Łazarza w *Warszawie* rs. 1,500; i dla Kościoła Parafjalnego we Wsi *Łęki* rs. 300. Gustaw Karol *Vereni*, rs, 150 dla Kościoła Parafjalnego w *Tomaszowie*. Franciszek *Miaskowski*, rs. 300 dla Kościoła w *Gołębiu*. Piotr i Katarzyna małżonkowie *Wachowscy*, rs. 150 dla Kollegium XX. Wikarjuszów przy Kollegjacie *Łowickiej*. Ludwika z Cieleckich *Kleniewska*, rs. 2,400, z tych: rs. 1,200 dla XX. *Reformatów* w *Warszawie*; a rs. 1,200 dla Kościoła w *Żychlinie*. A. z Hrabiów Suchodolskich *Puchalina*, rs. 2,265, z tych dla Kościoła Parafjalnego w *Żaklikowie*, rs. 900; dla włościan dóbr *Zdziechowa* i *Trzydniki*, rs. 600; dla Gminy Starozakonnych w *Żaklikowie*, rs. 90; na utrzymanie służby doktorskiéj tamże, rs. 300; i dla Szpitala w *Szczebrzeszynie* rs. 75. X. Stanisław *Stokowski*, rs. 600, z tych: rs. 300 dla Szpitala Sej Kunegundy w *Radzyniu*, i rs. 300 dla XX. *Kapucynów* w *Lubartowie*. Franciszek *Wasiłowski*, rs. 15 dla Kościoła w *Duczyminie*. Franciszek Borgjasz *Hordyński* rs. 150 dla Kościoła XX. *Bernardynów* w *Rodecznicy*. Helena *Wend[illegible]* rs. 900, z tych: rs. 450 dla XX. *Bernardynów* w *Radomiu*, i rs. 450 dla XX. *Kapucynów* w *Warszawie*. X. Mateusz *Jasiński* rs. 150 na fundusz wieczysty dla Bractwa Śej TRÓJCY, w *Górze*. Felix *Żochowski* rs. 150 dla Kościoła Parafjalnego, w *Brzozowie*. Walenty *Popławski* rs. 300 dla Kościoła Parafjalnego, w *Osuchowie*. X. Józef *Alexandrowicz* rs. 750 dla Kościoła Parafjalnego, w *Boleszczyznie*. X. Franciszek *Skorski* rs. 750 na postawienie Domu Schronienia, w *Kryłowie*. X. *Rajkowski* rs. 300 na rzecz Kościoła, w *Wierzbnie*. Tekla *Potocka* rs. 300 dla Kościoła, w *Fajsławicach*. Józef *Roszkiewicz* rs. 1,200 dla XX. *Reformatów*, w *Miedniewicach*. Augustyn *Przyszychowski* rs. 300 na Dom Schronienia, w *Siedl[illegible]*

Badania [illegible] pomnożyły w r. b. nowemi odkryciami naukę *astronomji*. Do znanych z końcem rok[u] [prz]eszłego, 37 planet teleskopowych, przybyło w r. b. 5 nowych. Z tych Chacornac od[krył] *Ledę i Laeticję*; Goldschmidt: *Harmonję i Daphne*, a Pogson, *Isis*.

Rok bieżący odznaczył się szczególniej pod względem wynalazków dotyczących gospodarstwa rolnego. Do rzędu tych, policzyć także należy, i zapisać w sprawozdaniu niniejszéj kroniki, tak zwane *żniwiarki*, czyli machiny do żęcia zboża. Trzy szczególniej, występowały w tegorocznych próbach, to jest *Tymienieckiego, Rolbieckiego* i *Amerykanka* przedstawiona przez St. *Lilpopa*. Rozliczne próby już na polach *Marymontskich*, już *Mokotowskich*, ściągając zawsze tłumy ciekawych, dowiodły najlepiéj, jak wielkie i ogólne zajęcie obudził ten wynalazek, który w kraju rolniczym jak tutejszy, bodajby jak najprędzej doczekał się należytego rozwoju.

Wzrastająca corocznie *Warszawa*, i w r. b. znacznie pod względem wewnętrznego przyozdobienia jéj postąpiła. Do rzędu zaś najważniejszych, a odpowiadających temu celowi projektów, policzyć należy oświetlenie miasta *gazem*, które wchodzi już w wykonanie i *kanalizację* ulic. Pierwsze dopełnione zostało pod kierunkiem P. *Blochmana Saxończyka*, stowarzyszonego z kompanją na kontynencie; około drugiéj również prowadzone roboty, przy połączeniu téjże kanalizacyi z wodociągami, dają nadzieję szybkiego przyprowadzenia do skutku tego zamiaru, który bez wątpienia zwłaszcza pod względem sanitarnym, wielką korzyść mieszkańcom zapewni.

Co się tyczy budowy, to do celniejszych a w tym roku otwartych gmachów, policzyć należy dom *Braci Lesser*, przy ulicy *Rymarskiéj*, gdzie urządzony został jeden z piękniejszych i wystawniejszych magazynów; oraz *Hotel Europejski*, który powstał na miejscu, gdzie niegdyś istniał Hotel *Gerlacha* na *Krakowskiem Przedmieściu*. Dalej salon *Wiejskiej Alei* w *Dolinie Szwajcarskiej*. Dom PP. *Wizytek* na *Krakowskiem Przedmieściu*. Oprócz tego do rzędu rozpoczętych w tym roku budowl, dodamy jeszcze: dom stawiany przy ulicy *Długiej* obok possessyi W. *Koelichena*; kamienicę przy końcu ulicy *Królewskiej* od rogu placu *Grzybowskiego*; dom na rogu ulicy *Granicznej* i *Żelaznej Bramy*; dom *Lipińskiego* obok Poczty, na rogu *Trębackiej* i *Nowo-Senatorskiej*; dom przy ulicy *Zimnéj*; tudzież domy murowane przy ulicach: *Nowy Świat, Krochmalnej*, na rogu *Zielnej* i *Śliskiej*, przy Ulicy *Niecałej*, i t. d.; które to gmachy w roku najdalej przyszłym, do stanu mieszkalnego doprowadzone zostaną.

W tym roku także przyozdobioną została piękną *Syreną*, będącą dziełem Professora *Hegla*, fontanna i brama zamykająca ulicę *Karową* od *Krakowskiego Przedmieścia*, a przez którą poprowadzone zostały podziemne rury od *Wisły*, aż do głównego wodozbioru w Ogrodzie *Saskim*.

Długi i w tym roku był szereg zawartych ślubów, i tak, weszli w związki małżeńskie: Stanisław *Wołowski* z Marją *Rawicz*; Nikodem *Niemirycz* z Panną Joanną *Szymanowską*; Alfred *Reklewski* z Panną Marją *Kurosz*; Witold *Kisielnicki* z Panną Jadwigą *Dunin*; Edward *Potrykowski* z Panną Joanną *Rutkowską*; Zygmunt Hr. *Skorzewski* z Panną Konstancją Hr. *Potulicką*; Adam Hr. *Łoś* z Panną Elżbietą *Kirchmayer*; Teodor *Kuszel* z Panną Joanną *Łaską*; Władysław Hr. *Ostrowski* z Panną Wandą *Skrzyńską*; Emil *Szydłowski* z Panną Różą *Szamota*; *Bakałowicz* Artysta malarz z Panną Wiktorją *Szymanowską* Artystką Teatrów; Ignacy *Sertowski* z Panną Antoniną *Biernacką*; Karol *Mejsner* z Panną Natalją *Słąnka*; Stanisław *Kontecki* z Panną Pauliną *Bogusławską*; Karol *Tański* z Hrabianką Heleną *Lubieniecką*; Zygmunt Bończa *Łubkowski* z Panną Emilją *Laskowską*; Borys *Bodisko* z Panną Marją *Komar*; Franciszek *Regulski* z Panną Lucyną *Dwernicką*; Wojciech *Olexiński* z Panną Izabellą *Hoffman*; Xiążę Edwin *Lubecki* z Xiężniczką Jadwigą *Radziwiłłówną*; Wincenty *Kwieciński* z Panną Eleonorą *Sejdler*; Władysław *Zawidzki* z Panną Klementyną *Łoską*; Walenty Dunin *Rzuchowski* z Panną Adaminą *Zawidzką*; Wincenty *Kraczkiewicz* z Panną Anielą *Borkowską*.

Resursa Kupiecka odznaczyła się i w r. b. równém jak lat poprzednich życiem, a skutkiem dokonanych na początku roku wyborów, Dyrektorem téjże pozostał na następne lat dwa dotychczasowy Dyrektor L. *Halpert*, zaś Vice-Dyrektorem JW. Seweryn Hr. *Uruski*. W połowie Grudnia odbyte zostały wybory na członków Komitetu, skutkiem których utrzymał się nadal dotychczasowy Komitet. Co do *Nowej Resursy*, w téj nastąpiła zmiana nietylko pod względem lokalu, który obrano w b. Pałacu *Tarnowskich*, ale również i pod względem rozwoju w niej życia i pomnożenia liczby członków tego grona. Dyrektorem téj *Resursy* jest W. *Stalewski*.

Przy końcu Stycznia, kiedy lody zagrażały ruszeniem, przystąpiono do rozebrania mostu i od d. 30 Stycznia urządzono przewóz. Lody ruszyły około połowy Lutego, a po odpływie tychże, most postawiono i przywrócono kommunikację między *Warszawą* a *Pragą*. Obecnie przy końcu roku, a mianowicie dnia 21 Grudnia, lody ruszywszy i uszkodziwszy łyżwy mostowe, przerwały kommunikację z *Pragą*, zastąpioną dotąd przewozem.

Wspomniawszy o *Wiśle*, dodać tu jeszcze należy, iż żaden a przynajmniéj od dawna, rok nie upamiętnił się tak niskim stanem wody w tej rzece, jak r. b. Z powodu tego, na długi czas bardzo w porze letniej wstrzymaną została *żegluga parowa*. Lecz pomimo to, *Współka Żeglugi*, nie ustawała w swych przedsięwzięciach, i tak pod względem pomnożenia liczby paropływów, jako też i rozwoju własnych swych warsztatów, znakomity krok uczyniła. Statki parowe, *Narew* i *Pilica*, a nadewszystko statek *Andrzej*, który cały wraz z maszyną zbudowany został na tychże warsztatach miejscowych, wypłynęły w tym roku na *Wisłę* i rozpoczęły działania swoje. Jak z jednej strony prawdziwy to przynosi zaszczyt Głównemu Przedsiębiercy Żeglugi Hr. Andrzejowi *Zamoyskiemu* i całej spółce, tak z drugiej nawzajem, zapewniając mieszkańcom kraju nieobliczone z takiego rozwoju żeglugi korzyści, obudza w ich sercu wdzięczność dla tak śmiałych przedsiębierców, nie cofających się przed żadnemi i ciągle prawie napotykanemi trudnościami. Dyrekcja Żeglugi w r. b. dla powiększenia kapitału swego, puściła w obieg 420 sztuk nowych obligów po 5%, mających się umorzyć w ciągu lat 15.

Zawiązana przed niejakim czasem w *Warszawie*, spółka jedwabnicza, w tym roku szczególniej dała znak życia, i na odbytém publiczném posiedzeniu, które w ciągu miesiąca Lipca miało miejsce, przedstawiła dowody swojego rozwoju.

Do tegorocznych widowisk tymczasowych w *Warszawie*, należał Cyrk *Renza*, który z 60 końmi i słoniem, dwoma jeleniami, i całą grupą jeźdzców płci obiej, przybywszy 20 Maja, dawał przedstawienia codziennie od godziny 5 wieczorem w zbudowanym w tym celu cyrku na placu *Zielonym*, od d. 24 Maja do d. 28 Lipca.

W roku tym w porze letniej, przybył tu także z całą swoją kompanją muzyczną P. *Wentzel*, Kapelmistrz przy Dworze Xięcia *Wirtembergskiego*, i grywa dotąd codziennie w *Nowej Arkadji* przy Ulicy *Mokotowskiej*. Przy końcu zaś roku powtórnie po 20 przeszło latach niebytności przybył P. *Molduano* Magik, i przedstawiał sztuki swoje w Sali Warsz. Tow. Dobr.

Jeszcze *Warszcwa* nigdy nie miała razem tak okazałych menażeryi jakiemi są obecnie okazywane, PP. G. *Kreuzberga*, Pogromcy zwierząt i Pawła *Bornabo*, w urządzonych w tym celu budynkach na *Naliwkach*, wprost ogrodu *Krasińskich*.

Kończąc ten pobieżny rzut oka, o tyle o ile mogliśmy objąć pamięcią, całoroczne a godne uwagi wypadki, winniśmy jeszcze corocznym zwyczajem, złożyć podziękę tym wszystkim, którzy jak dawniej tak i w ciągu r. b. nie przestawali wspierać pismo niniejsze, nie tylko radami albo światłemi uwagami swojemi, ale nawet artykułami w różnych gałęziach wiedzy i naukowości. Z wdzięcznością przeto zapisujemy ich imiona, któremi są: Dominik *Szulc*; Antoni *Waga*; Kaź. Wł. *Wojcicki*; zgasły w tym roku nieodżałowanej pamięci Tymoteusz *Lipiński*; Doktor *Jarocki*; Bolesław *Podczaszyński*; Alexander *Wejnert*; Adam *Prażmowski*; Radca *Braun*; Karol *Beyer*; B. *Alexandrowicz*; Edward Baron *Rastawiecki*; X. Rektor *Szczygielski*; Alexander Hr. *Przezdziecki*; X. Kanonik Józef *Wyszyński*; Władysław *Garbiński*; Dr. Filozofji Fr. *Nowakowski*; Juljusz *Heppen*; A. *Mieczyński*; *Dylczyński*; i stali z kraju i Cesarstwa korrespondenci, jak Maciej *Berleński*; Maciej *Bayer*; Ludwik *Niemojewski*; *Gluziński*; O. B. *Demen* i inni. Nie raz przeto i nie jeden artykuł w ciągu roku całego zwracał uwagę zacnych Czytelników, ale bynajmniej nie przypisujemy tego własnej zasłudze, boć dosyć spojrzeć na wyszczególnione tu powyżej imiona, tak przyświecające w piśmiennictwie naszem; aby się nie dziwić, iż przy tak dzielnej ze wszech stron pomocy, ów niegdyś *Kurjerek*, a dziś trzydziesto-kilkoletni *Kurjer*, musi iść naprzód, i coraz bardziej wcielać się w życie mieszkańców już nie tylko *Warszawy* ale i kraju, gdzie tylu przyjaznych, tylu przychylnych swemu wzrostowi znajduje. I jednym przeto i drugim, raz jeszcze winniśmy podziękę, i pożegnanie z ostatnią chwilą kończącego się roku, aby Ich na nowo z dniem jutrzejszym w r. 1857, powitać.

Dziś, jako w dniu kończącym rok 1856, w Kościele XX. *Franciszkanów*, odprawionem będzie Solenne Nabożeństwo na Nieszporach; po którem udzielonem zostanie Błogosławieństwo dla dostąpienia Odpustu przez Stolicę Apostolską nadanego.

Jutro, w Kościele XX. *Karmelitów* na *Krak:-Przed:*, przypada doroczna Uroczystość Najsłodszego Imienia JEZUS, z wystawieniem N. SAKRAMENTU, Kazaniami, Procesjami i Ewangeljami.

Wczoraj, dziś i jutro, w Kościele Ś. Alexandra, odbywa się Czterdziesto-godzinne Nabożeństwo.

W d. 18 z. m. odprawione zostało w *Wilnie*, w Kościele Katedralnym Rzymsko-Katolickim, Nabożeństwo celebrowane przez JW. Wacława *Zylińskiego* Arcy-Biskupa *Mohylewskiego*, Metropolitę Wszech Rzymsko-Katolickich Kościołów w Cesarstwie. Dostojny Arcy-Pasterz, dotychczas Biskup Dyecezji *Wileńskiej*, odprawił Mszę Świętą, miał ze stopni Ołtarza czułą pożegnalną przemowę do Duchowieństwa i ludu, poczem udzielił Błogosławieństwo. Po południu, z powodu konkluzji uroczystości N. MARYI PANNY, JW. JX. Metropolita celebrował Nieszpory w Kaplicy *Ostrobramskiej*.— W ciągu zarządu swego Dyecezją *Wileńską*, nowo-mianowany Metropolita *Żyliński*, Arcy-Biskup *Mohylewski*, poświęcił 41 Kościołów.

Przez Ukazy Cesarskie do Kapituły Orderów, z dnia 26go Sierpnia r. b., Najłaskawiej mianowani zostali Kawalerami Orderu: Śgo Włodzimierza kl: III z *mieczami*, Komendant *Warszawskiej Alexandrowskiej* Cytadelli, Jenerał-Major *Jermołow 3ci*; Śgo Włodzimierza kl: III, Starszy Urzędnik Komissji Kodyfikacyjnej Królestwa *Polskiego*, Rzeczywisty Radca Stanu *Alexandrowicz*, na poświadczenie Zwierzchności o odznaczonej gorliwością służbie, i Zarządzający *Grodzieńską* Izbą Dóbr Państwa, Radca Stanu *Kożewnikow*, na takież poświadczenie o odznaczonej gorliwością służbiei pracach szczególnych.

Przez Rozkaz dzienny Cesarski, Jenerał-Major Xiążę *Woroncow*, z Orszaku JEGO CESARSKIEJ MOŚCI, mianowany został Jenerałem-Adjutantem JEGO CESARSKIEJ MOŚCI.

Przez Rozkaz dzienny Cesarski, b. Poseł przy Dworze *Wirtembergskim*, Radca Tajny *Titow*, przeznaczony został do zostawania przy Ich Cesarskich Wysokościach Cesarzewiczu Następcy Mikołaju Alexandrowiczu i Wielkich Xiążętach Alexandrze, Włodzimierzu i Alexym Alexandrowiczach, z pozostaniem w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Przez Postanowienia Rady Administracyjnej, w Wydz: Kom: Rządowej Sprawiedliwości, mianowani: Assessor Sądu Policji Popr: Wydz: Pułtuskiego Lud: *Kołomyjski*, p. o. Podsędka Sądu Pokoju Okr: Tykocińskiego; Pisarz Sądu Pokoju Okr: Piotrkowskiego, Sekretarz Kolleg: Jan *Piekałkiewicz*, p. o. Podsędka Sądu Pokoju Okr: Olkuskiego; Assessor Sądu Policji Popra: Wydz: Łęczyckiego, Sekretarz Kolleg: Leon *Brozdowicz*, p. o. Podsędka Sądu Pokoju Okrę: Pyzdrskiego. Przeniesieni na własne żądanie: Podsędek Sądu Pokoju Okrę: Kowalskiego Alexan: *Dunin*, na takiż Urząd do Sądu Pokoju Okrę: Lipnowskiego, i Podsędek Sądu Pokoju Okrę: Tykocińskiego Andrzej *Majewski*, na takiż Urząd do Sądu Pokoju Okrę: Kowalskiego. Uwolniony od obowiązków, z powodu wysłużenia lat do pensji emerytalnej: Assessor Trybunału, p. o. Podsędka Sądu Pokoju Okrę: Olkuskiego Karol *Matakiewicz*, z dozwoleniem noszenia wysłużonego munduru.— Przez Roz[illegible] i Władz Oddziel[illegible]h, w W[illegible] nowany: Podsęd[illegible] Sądu [illegible] *cki*, Rejentem Kan[illegible] Okrę: [illegible] niesieni, na własne żądanie: Pod[illegible]sarz Sądu Pokoju Okr: [illegible] dawskiego Józef *Za[illegible]ocki*, na p. o. tegoż Urzędu w Sądzie Pokoju Okrę: Hrubieszowskiego, i Podpisarz Sądu Pokoju Okręgu Hrubieszowskiego Nikodem *Czajkowski*, na p. o. tegoż Urzędu w Sądzie Pokoju Okręgu Włodawskiego.

Zarząd Warszawskiego Ober-Policmajstra, wzywa Helenę *Gowicką*, Wdowę po Poruczniku, i Annę *Stepanow*, wdowę po podoficerze, ażeby w własnych interesach zgłosiły się do Zarządu Policji.

Szopki już zaczęły chodzić po domach naszego miasta.

Jedno z najcelniejszych nowych dzieł duchownych w ośmiu edycjach, a w kilkudziesięciu tysiącach exemplarzy, w języku *francuzkim*, wydane przez X. *Guillois*, pod tytułem: *Teologja dogmatyczna i moralna*, czyli *Wykład historyczny, dogmatyczny, moralny, liturgiczny i kanoniczny Wiary Katolickiej*, przełożone zostało na język *polski*, i pierwszy tom już ukończony w druku, niezwłocznie rozesłany będzie licznym Prenumeratorom. Przekład dokonany jest podług wydania *ósmego* roku 1856, na którego czele znajduje się chlubne dla Autora breve Ojca Świętego Pjusa IXgo, Papieża. Kilkunastu Kardynałów, Arcy-Biskupów i Biskupów zaszczyciło to dzieło największemi pochwałami. Nuncjusz Apostolski w *Paryżu*, Arcy-Biskup *Nicei*, z najżywszą wdzięcznością dziękował Autorowi za tę xięgę, będącą, jak powiada, wyrazem synowskiego, najszczerszego przywiązania do Katedry Śgo Piotra. Arcy-Biskup *Chalcedoński* zalecił je missjom w *Ameryce Południowej* i na *Oceanji*. Nie tylko wysocy Dygnitarze Kościoła, ale i ubodzy Zakonnicy, zgłębi samotnych ustroń, poświęconych Modlitwie, pracy, milczeniu, umartwieniom ciała i posługom bliźnich, *Kapucyni* i *Trappiści* wynurzyli pokorny i szczery hołd dziełu X. *Guillois*. Dwa są jego tłumaczenia na język *niemiecki*, wsparte poważnem zdaniem objawionem ze strony Arcy-Biskupa *Kolońskiego*. Wielu uczonych Duchownych przyznaje wyższość niniejszej Teologji nad dziełem podobnego rodzaju X. *Gaume*, które powszechną wziętość posiada. Niniejszy *Wykład Wiary Katolickiej*, ogarniający ją we wszystkich jej częściach, jest równie użytecznym dla pracujących na kazalnicy i w konfessyonale, dla Nauczycieli Religji, jak dla Rodziców pragnących wychowywać pilnie i pobożnie dziatki swoje w Wierze przodków i dla własnego ichże oświecenia. Wszystko w tem dziele odnosi się do moralności, a moralność Chrześcjańska, jakby sama przez się, z natury swojej, wiąże się z dogmatem. Najzawilsze przedmioty wyłożone tu są z rzadką jasnością, dokładnością i gruntownością. Dzieło to w czterech obszernych, po kilkaset stronnic liczących tomach, przełożył na język *polski*, Leon *Rogalski*, Tłómacz połowy ośmio-tomowego dzieła X. *Gaume*: *Zasady i całość Wiary Katolickiej; Katechizmu historycznego* X. *Schmida*, we trzech tomach; *Historji powszechnej* Cezara *Cantu*, w jedenastu tomach, Autor *Dziejów Krzyżaków*, *Dziejów Jana IIIgo Sobieskiego* i t. d. Teologja X. *Guillois* wychodzi nakładem i drukiem P. Jana *Glücksberga*, Xięgarza Szkół publicznych, który tylą użytecznemi dziełami przysłużył się pismiennictwu krajowemu.